

Høringsuttalelse fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen til rapporten «Kunnskapssektoren sett utenfra»

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) vil konsentrere seg om utvalgets synspunkter på de nasjonale sentrenes organisering og oppgaver. Vi vil bl.a. vise til NIFU-rapport 49/2014: «Evaluerings av de nasjonale sentrene i opplæringen. Evaluerings av åtte nasjonale sentre i et styrings- og brukerperspektiv», som avviker en del fra Gjødrem-rapporten.

En av utfordringene Gjødrem-utvalget identifiserer i sektoren er at Kunnskapsdepartementet har for mange og små underliggende virksomheten. Gjødrem-utvalgets utgangspunkt er at det er behov for færre og større enheter som arbeider for økt kvalitet i skole, barnehage og lærerutdanningene. De mener at: *«Antall sentre bør reduseres vesentlig. Bruken av og kvaliteten på tjenestene varierer mellom sentrene. Vi stiller oss tvilende til nytten av enkelte sentre. Andre ser ut til å ha bygget opp kompetanse og miljøer som fungerer godt og kan ha tilstrekkelig gode resultater. Nasjonale sentre som kan vise til synlig effekt på kvaliteten i utdanningen, bør vurderes videreført.»*

Kvaliteten på tjenestene

De grundige evalueringene fra NIFU, Deloitte, Difi og Udir-internt i 2014-2015 er svært forsiktige med å si noe om *faglig kvalitet*, og disse rapportene gir heller ikke grunnlag for sikre konklusjoner om dette. Jeg viser her til konklusjonene i Udir sin rapport med svar på oppdragsbrev 14-14, som også bygger på de eksterne evalueringene fra NIFU og Deloitte. Rapporten peker på at det er rom for bedring og/eller endret rutiner på noen områder, men hovedkonklusjonen i alle disse dokumentene er at de nasjonale sentrene gjør en god jobb, og at en ikke ser noen bedre eller mer effektiv måte å organisere dette arbeidet på. **NIFU-rapporten peker også på at deres hovedinntrykk er at «sentrene er faglig solide og relevante», og «preget av solid faglig kompetanse og relevans for sektoren»**

Bruken av sentrene

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen har satt i gang en storsatsing på formidling av nettsiden og ressursbasen de siste to årene, noe vi ser gode resultater av, vi økte antall brukere med 52% i 2014 og 70% i 2015.

I rapport 49/2014 NIFU sier de: *«Vi har ingen holdepunkter for å konkludere på at bruken av sentrene henger sammen med forskjeller i kvalitet. Det er gjennomgående tilfredshet med sentrene blant brukerne i både skoler og barnehager. Derimot er det utslagsgivende om sentrene er knyttet til et eller flere skolefag og grunnleggende ferdigheter. Men det skapes store forskjeller mellom sentrene avhengig av om de mottar tilleggsoppdrag som for eksempel er knyttet til nasjonale satsinger.»*

KKS blir lite brukt av KD/Utdanningsdirektoratet i de nasjonale satsingene, noe vi mener er med på å usynliggjøre senteret. Dette gjenspeiler seg også hos skole- og barnehageeierens manglende interesse for styrking av fagene og kompetanseheving for lærerne i kunst og kulturfagene. I Ludvigsenutvalgets rapport NOU 2015:8, trekker de fram de praktiske og estetiske fagene som et av de sentrale fagområdene. Dette skulle tilsi at det vil bli mer fokus på disse fagene i fremtidens skole, og dermed større etterspørsel etter KKS sine tjenester, hvis dette følges opp av regjeringen. KKS ser

en økende etterspørsel av våre tjenester spesielt de to siste årene. Det er svært mange lærere, som ikke har fordypning i musikk eller kunst og håndverk, som underviser i disse fagene ute i skolene. Den siste skolefagundersøkelsen/kompetanseprofilen (Lagerstrøm 2014/SSB viser at 38.5% av lærerne som underviser i musikk ikke har noen studiepoeng i faget. Når det gjelder kunst og håndverksfaget er det 43.9% som ikke har noen studiepoeng i faget. Disse lærerne trenger lett tilgang på gode undervisningsopplegg, veiledningsmaterieell og kompetanseheving, for å kunne gi elevene kvalitet i opplæringen. KKS har utviklet en ressursbase, som lærerne lett kan ta i bruk i sitt daglige arbeid, og som kan bidra til å øke kvaliteten i opplæringen i kunstfagene. Vi er bekymret for kvaliteten i opplæringen i disse fagene, og vi stiller oss tvilende til at elevene får den opplæringen de har krav på med så stor andel ukvalifiserte lærere. Kunst og kulturfagene er ferdighetsfag, og krever kompetanse og ferdigheter innen musikk, kunst og håndverk, drama og dans for å kunne gi kvalitet i denne opplæringen. Vi ser at KKS er et svært viktig og nødvendig bidrag for å øke interessen, engasjementet og kvaliteten for kunst og kulturfagene i barnehagene og skolene.

Gjedrem-rapporten mener videre at gjennom organiseringen reduseres mulighetene for departementet og Utdanningsdirektoratet til å velge riktig virkemiddel til den enkelte oppgave. De foreslår at: **«Sentre innenfor likeartede fagområder kan slås sammen. De kan også slå seg sammen med sin vertsinstitusjon, med forskningsinstitutter eller andre FoU-miljøer, eller med Udir.»**

Alle sentrene er enige om at dagens §1-4-4-ordning (med delt styring) er den beste. Udir synes de har for lite kontroll/styring med denne modellen, men både sentrene og vertsinstitusjonene mener at dette kan løses med klarere avtaler mellom de tre partene. Men også den administrative tilknytningen til vertsinstitusjonen, med full tilgang til personal-, økonomi- og IT-tjenester, gjør at sentrene kan bruke minimalt med ressurser på administrasjon. Dette bidrar i sin tur til at nesten alle midlene kan brukes på faglig aktivitet. De fleste sentrene ønsker et tettere faglig samarbeid med sine vertsinstitusjoner, for å få større synergi mellom praksisfeltet og UH sektor. KKS har hatt faglig samarbeid med UIN i forbindelse med prosjektet «Bodøpiloten», og vi er godt i gang med samarbeidet med Nord universitet i arbeid for å løfte og styrke de estetiske fagene ved de tre sammenslåtte institusjonene, HINE, Nesna og UIN.

Fordelen med dagens ordning er tett kontakt med både UH-sektor og Udir, og at sentrene er små og smidige organisasjoner som kan ta oppdrag på kort varsel. Alle de nasjonale sentrene samarbeider i dag svært tett, bl.a. i de store nasjonale satsingene som FYR, Ungdomstrinn i utvikling, Realfagsatsing, Språkløyper med mer. Dette har ført til stadig flere og nye samarbeidsprosjekt mellom sentrene. Men ingen av sentrene eller vertsinstitusjonene har uttrykt ønske om sammenslåing av to eller flere senter. Store senter med ansvar for flere fagområder vil kreve større administrative ressurser. Sentrene er også så spesialiserte at den faglige gevinsten ved å samle folk fra flere fagområder i en organisasjon, er minimalt.

Gjedrem mener at «Sentrene ikke bør drive med forskning», for ikke å komme i en konkurransesituasjon med andre forskningsinstitusjoner.

De nasjonale sentrene er forskjellige når det gjelder forhold til forskning. Noen få, som Lesesenteret og Læringsmiljøsentret, starta som forskningscenter og har hatt forskning som viktig del av sitt arbeid i alle år. De fleste andre sentrene driver ikke denne type forskningsvirksomhet. Det er delte oppfatninger om forskning bør være en del av oppdraget til sentrene. Men alle er enige om at sentrene

må kunne drive utviklingsarbeid knyttet til egne prosjekt, og at det må være åpning for tett samarbeid med forskningsmiljøene i UH sektor.

KKS har etablert nasjonale nettverk i UH sektor for kunst og håndverk og musikk, for lærerutdanningene, faglærerutdanningene og PPU, som gir senteret tilgang til forskningsbasert kunnskap på disse fagfeltene. KKS videreformidler denne forskningen til våre målgrupper via nettsiden, på seminarer, konferanser og via publikasjoner. Dette gir KKS tilgang på forskning og forskere, som vi kan ta i bruk i kompetanseheving for lærerne i barnehagene og skolene, men som også bidrar i kvalitetssikring av undervisningsopplegg, som utvikles i nært samarbeid med praksisfeltet. Disse nettverkene bidrar til å styrke samarbeidet mellom fagfolkene på tvers av institusjonene i landet, pluss at man får tilgang på ny forskning, ideer og innspill til videre forskning innen fagfeltet. Vi er svært fornøyd med denne nettverksmodellen.

Konklusjon

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæring bør videreføres som et eget senter for å styrke kvaliteten i opplæringen i kunst og kulturfagene i barnehagene og skolene.

Med hilsen
Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
v/ senterleder Kirsti Saxi

